MONISHA RAJESHOVÁ

CESTA KOLEM SVĚTA V 80 VLACÍCH

PŘES 70 000 KILOMETRŮ DOBRODRUŽSTVÍ

Mladá fronta

Cesta kolem světa v 80 vlacích

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Monisha Rajeshová

Cesta kolem světa v 80 vlacích – e-kniha
Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

CESTA KOLEM SVĚTA V 80 VLACÍCH

MONISHA RAJESHOVÁ

CESTA KOLEM SVĚTA V 80 VLACÍCH

PŘES 70 000 KILOMETRŮ DOBRODRUŽSTVÍ

Mladá fronta

Přeložila Lucie Šavlíková

AROUND THE WORLD IN 80 TRAINS © Monisha Rajesh 2019
This translation of *Around the World in 80 Trains* is published by
MLADA FRONTA A.S. by arrangement with Bloomsbury Publishing Plc.
Translation © Lucie Šavlíková, 2019
Illustration © Jing Zhang

ISBN 978-80-204-5219-1 tištěná kniha
ISBN 978-80-204-5664-9 ePub
ISBN 978-80-204-5665-6 PDF
ISBN 978-80-204-5666-3 Mobi

Věnováno Ariel,
bez níž by tahle knížka vyšla o rok dřív

I
Ve 14:31 do Paříže

Přitiskla jsem se k okénku a vzhlédla ke střeše nádraží St Pancras, jejíž železná kostra se nad námi klenula v působivých obloucích. Skrz žebra prosvítalo jasně modré nebe. Připadalo mi, jako by ujíždělo dozadu, než mi došlo, že to my jsme se rozjeli vpřed. Vlak *Eurostar* ve 14.31 do Paříže si to šinul z nádraží, já se zabořila do sedadla a pozorovala vlahé jarní slunce nakukující do vagonu. Jak nám Londýn ujížděl před očima, snažila jsem se nabrat do plic co nejvíc jeho vůně a doufala, že si s ní vystačím celých těch sedm měsíců, než se zase uvidíme. Měla jsem před sebou dlouhou cestu – cestu kolem světa. Na den přesně před pěti lety jsem vystoupila v Čennaí z *Charminar expresu*, což byl v pořadí osmdesátý vlak, s jehož přispěním jsem objela Indii, vybavená pouze čtvrtletní síťovou jízdenkou, letitou mapou a nekonečnou naivitou. Tímhle způsobem jsem urazila čtyřicet tisíc kilometrů a podívala se do všech čtyř koutů země, která tvarem připomíná diamant. Zatímco jsem porůznu visela ze dveří, dřepěla na schodech nebo pospávala na hromadách prádla, postupně jsem začínala chápat, proč se tamním železnicím přezdívá „záchranné lano národa".

Tenkrát jsem mnohdy jen o vlásek unikla maléru, a proto jsem se zařekla, že nic tak náročného už víckrát nepodniknu. To jsem ještě netušila, jak se mi vlaky dostaly pod kůži – jejich prach mi uvízl ve vlasech a rytmus se usadil v kostech, jejich nádhera mi kolovala v žilách. Příznaky té vášně na sebe nedaly dlouho čekat, a tak jsem se častokrát zastavovala na mostech a pozorovala soupravy dunící pode mnou. Za teplých odpolední jsem si dopřávala okružní jízdy a usazovala se u okénka s knížkou. Po nocích jsem pro změnu naslouchala vzdálenému

houkání lokomotiv. Stala se z toho nemoc, na kterou neexistuje lék, anebo se přinejmenším nedá sehnat v Londýně. Musela jsem zpátky na trať – jenže jsem se nemohla jen tak zničehonic sbalit a odjet. Po návratu z Indie jsem vplula do londýnského života jako pomocná editorka magazínu *The Week,* což pro mě bylo terno po všech stránkách: v deset dopoledne jsem nakráčela do redakce, kde jsem celý den četla noviny a popíjela čaj s redakční jezevčicí Coco na klíně. Platili mě tam za něco, co lidé dělávají, když mají v neděli volno. A navíc tu byla ještě jedna osoba, na kterou jsem musela brát ohled – snoubenec Jeremy. Před pár měsíci mě požádal o ruku u odpadkového koše před stanicí metra St John's Wood. Přesně v místech, kde jsme měli první rande, se mě v největším lijáku zeptal, jestli bych si ho vzala, a celou tu dobu čelil strkancům skupinky japonských turistů v pláštěnkách a holínkách.

Myšlenku, že se rozjedu pryč, jsem si tudíž vyhnala z hlavy, soustředila jsem se na všední starosti a potlačovala v sobě tuhle touhu, kdykoli vyplula na povrch – až jsem to nakonec vzdala. Na kolejích je toho vždycky tolik k objevování a vagony na nich čekají, ačkoli ne nutně napořád. Železniční doprava se vyvíjí neuvěřitelně překotně: množí se rychlovlaky, zato dálkové spoje ztrácejí dech, lůžkové vozy jsou postupně stahovány z provozu a mizí i některé zavedené tratě. Ekonomové a škarohlídi tvrdí, že s romantikou na kolejích bude brzy amen, i když tomuhle odmítám uvěřit. Indické dráhy sice nic na světě nepřekoná, nicméně zastávám přesvědčení, že železnice každé země světa má svůj půvab, jenom je ho potřeba odhalit. Vlaky jsou jako pojízdné knihovny plné informací: stačí si popovídat s pasažéry a svázat jejich příběhy dohromady.

Když jsem dopila poslední šálek čaje, poplácala jsem Coco po hlavě a rozloučila se s kolegy z magazínu. S Jeremym – říká se mu spíš Jem – jsme se nejdřív dohodli, že se ke mně přidá jen na měsíc, a tak jsem začala plánovat ve velkém. Na stěnu obýváku jsem pověsila mapu světa, zapíchala do ní špendlíky, pospojovala je bavlnkou a sledovala, jak se mi před očima odvíjí

sedmiměsíční jízda kolem zeměkoule. Seděla jsem se zkříženýma nohama na podlaze zavalená hromadami průvodců a map, dumala nad trasami, zaškrtávala pozoruhodnosti a snažila se výpravu patřičně naplánovat. Jedním z největších omylů cestovatele je však bláhová víra, že všechno půjde hladce podle jeho představ – zejména u tak rozmáchlého putování, jaké jsem si předsevzala já. Podobná iluze člověku přinese jedině spoustu zklamání, takže jsem do smělých úvah radši započítala i možná zpoždění či odřeknutí spoje a celou cestu pojala v poněkud volnějším tempu. Když jsem objížděla Indii, měla jsem v plánu nemít žádný plán, což v rámci jedné země fungovalo, kdežto tohle dobrodružství obnášelo příliš mnoho měst, zemí i přesunů, než abych se do něj mohla pustit jen tak „z mosta do prosta". A jak se blížilo datum odjezdu, byl Jem stále zamlklejší, až si ke mně jednou ráno přisedl.

„To zvládneš cestovat sama celých sedm měsíců?"

„Ano," pípla jsem tenounkým hláskem, až mě to samotnou překvapilo.

„A víš to jistě?" zapochyboval s pohledem na mapu. „Pod těmi špendlíky jsou občas dost drsné končiny. Írán… Uzbekistán…?"

„Budu v pohodě."

Ve skutečnosti jsem si nebyla jistá ani náhodou. V Indii mě kdysi v nočním vlaku osahávali, na jednom nádraží mě zatlačili do kouta, honili po nástupišti, jinde po mně zlostně pokukovali, křičeli a plivali, taky mi sprostě nadávali a nejednu noc jsem se krčila v hotelu zabarikádovaná bagáží naskládanou u dveří. Hlavně jsem ale nechtěla odjet bez Jema. Byla by nesmírná škoda putovat napříč Evropou, Ruskem, Mongolskem, Čínou, Vietnamem, Thajskem, Malajsií, Singapurem, Japonskem, Kanadou a Amerikou – a nemít nikoho, s kým bych se cestou dělila o zážitky.

Když jsem se teď zadívala na parťáka vedle sebe, věděla jsem, že to bylo správné rozhodnutí. Jem dal v práci výpověď, pořídil si úplně první batoh v životě a hodlal se mnou tohle dobrodružství

absolvovat úplně celé. Trochu mě vyděsilo, když prohlásil, že mu na víc než půlroční cestu stačí jedny nové mokasíny a pár mikin, tak jsem mu ze zápěstí sundala hodinky Tag Heuer, vyměnila je za swatchky a zašla s ním do obchodu s turistickým oblečením pro nepromokavou bundu a sadu pořádných ponožek. On totiž vyrostl v klidných vodách městečka Cobham v hrabství Surrey a jediný batoh, který znal, byla brašna na kolečkách – čili se dalo tušit, že bude brzy veselo. Ráno před odjezdem jsem ještě na poslední chvíli zaběhla do papírnictví v Covent Garden pro cestovatelský zápisník. Teď jsem si ho na sedadle natočila titulní stranou k sobě, přejela rukou po kožených deskách vonících novotou, otevřela ho, abych si zapsala jméno prvního z osmdesáti vlaků, kterými pojedeme, a založila to místečko stužkou. Pak jsem se podívala z okna a všimla si, že se blížíme k Eurotunelu – zhluboka jsem se nadechla, protože jsme se právě nořili pod zem a Anglie nám mizela z dohledu.

Jízdenka Eurail Pass je oproti obecnému očekávání ideálním řešením pro lidi, kteří ve své organizovanosti neponechávají nic náhodě, tři měsíce dopředu přesně vědí, kde budou který den večeřet a v kolik hodin. K těm rozhodně nepatřím, a proto se brzy ukázalo, že tahle měsíční jízdenka nás bude dost brzdit v rozletu. Promyšlenému itineráři sice vyhovovala skvěle a náklady na její pořízení se vrátily už za nějakých pět šest jízd, jenže pro osoby našeho ražení, které se probudí v Paříži a zatouží poobědvat v Barceloně, není zrovna moc výhodná. Každá místenka znamená dodatečný výdaj a je třeba myslet i na poplatky za případné zrušení rezervace. První týden v Evropě jsem tak do značné míry prostála ve frontách, abych se domohla vrácení peněz.

Zatímco jsem vyplňovala formuláře a přesouvala se od okénka k okénku, Jem si sepsal seznam památek a měst, které chce vidět, a při obědě v jednom bistru v pařížské čtvrti Marais mi ho předal.

„Gaudího dům… Valencie… Lurdy? Vážně?“ zeptala jsem se, právě když před nás číšník postavil ošatku s čerstvě nakrájenou

bagetou, karafu s vodou a k tomu přidal dvojí papírové prostírání.

„Jo," přikývl a snažil se na pečivo rozetřít tvrdou kostičku másla, až ho celé rozdrobil.

„Ale ty přece nejsi pámbíčkář."

„To ne, zato jsem zvědavý. Vybavíš si z dětství ten pocit, když ti vyprávěli o nějakém místě a ty sis ho nějak představovala? Tak mě například vždycky zajímalo, jak to ve skutečnosti vypadá v Lurdách."

Za hluku hovorů a skřípajících židlí jsem se rozhlížela po kavárně a s rostoucím obdivem sledovala, jak bezstarostně si Francouzi užívají stolování. Trhají bagety nad *pichetem* vína a namáčejí je v omáčce, rozbíjejí krustičku na *crème brûlée*, usrkávají vynikající černočernou kávu a vychutnávají si odpoledne s nedělní ležérností, i když je prostředek pracovního týdne. Přicházejí s načinčanými pejsky, dokonalou manikúrou a opálenou pletí, jako by se ani nemuseli vrátit do práce – a ženy jsou tu vždycky jako ze škatulky. Zatímco jsem zvedala k ústům křupavý a lepkavý kousek *confit de canard*, uvažovala jsem, jestli se vypravit i do Lurd, a nakonec jsem usoudila, že trocha spásy nikomu neuškodí.

Po obědě jsme nasedli na vlak do Limoges, odkud jsme měli pokračovat do Clermont-Ferrandu a potom do Béziers – po jedné ze zdejších nejdelších železničních tratí, vyhlášené úchvatnými výhledy na Francouzské středohoří. Při čekání na přestup v Limoges jsme se s plechovkou koly procházeli po liduprázdném nádraží, poslouchali v tom chládku vrzání svých pohorek a obdivovali kopulovitý strop haly zkrášlený plastikami čtveřice polonahých žen s kaštany v rukou, které ovíjely dubové listy, žaludy a réva. Alegorické postavy znázorňovaly čtyři oblasti, do nichž odtud jezdí vlaky: Limousin, Bretaň, Gaskoňsko a Touraine. Větve a šlahouny té štukatury se vinuly až pod vrcholek kupole, kde ústily do kruhového okna z barevného skla. Na tak provinční město působila nádražní budova až nebývale honosně. Zajímalo nás, jak asi vypadá zvenku, takže jsme vyšli

před průčelí, ale ani odtud jsme na střechu nedohlédli. Přešli jsme tedy ulici a zastavili se u kašny, odkud jsme si plně vychutnali secesní stavbu i s hodinovou věží. Ze všech nádraží, kterými jsme pak v Evropě projížděli, bylo nakonec to limogeské jedno z nejkrásnějších – přitom jsme ho objevili čirou náhodou a rozhodně ne díky síťové jízdence.

Francouzské TGV – *Trains à Grande Vitesse* – znamenaly hotovou revoluci pro všechny, kdo křižují Evropu sem a tam, kdežto pro loudaly našeho typu, co chtějí odpoledne strávit koukáním z okénka, nemají rychlovlaky smysl, protože výhled se rozplizne do jedné veliké šmouhy. V courácích z Limoges do Clermont-Ferrandu a odtud do Béziers bylo cestujících jen poskrovnu. Většinou si stěžovali na vedro, pak v tom vedru usnuli a po pár hodinách zase vystoupili, takže jsme se sunuli šnečím tempem napříč Francií většinou o samotě.

„Koukni, o co přišli," ukázal mi Jem, když jsme s rachotem projížděli kaňonem, na jehož dně řádily děti v nafukovacích člunech nebo skákaly z vápencových balvanů do vody. Když jsme přejížděli most, všeho nechaly a mávaly na náš vlak pádly. Následující tři hodiny jsme se plížili hlubokými lesy za doprovodu bublajících stříbřitých potůčků. Kolébali jsme se na jih do Béziers a otevřenými okny k nám proudil vzduch prostoupený vůní borovic. Vtom Jemovi zapípal na mobilu budík.

„Právě jsem měl jít na pravidelnou týdenní poradu," oznámil. S lehkým pousmáním a se slastně přivřenými víčky se zabořil do sedadla.

Z Béziers jsme se přes Toulouse dostali až do Lurd. Dorazili jsme právě včas na večerní procesí. Spolu s ostatními jsme zvolna scházeli z kopce a nořili se do oceánu poutníků mířících ke Grottu. Čekala jsem poklidné městečko s hrstkou jeptišek shromážděných kolem posvátné studánky, a teď jsem si připadala jako na fotbalovém stadionu těsně po skončení zápasu. Všude kolem samá pizzerie, kebab a bar s neonovými nápisy, takže celkový dojem spíš připomínal přímořské letovisko. V ulicích

se střídaly obchody se suvenýry nazvané „À la Grâce de Dieu“ nebo „Mystères de Marie“ a předháněly se, kdo poutníkům nabídne zářivější hrníčky, vějíře, dveřní zarážky a zapalovače ve tvaru Ježíše Krista. Jem omámeně ukázal na světélkující sošku Panny Marie, velikou asi jako dětská panenka.

„Představ si, že by ses uprostřed noci probudila a tohle by na tebe zíralo.“

„Chtěl bys, aby ti auto vonělo po papežovi?“ nadhodila jsem, protože jsem zrovna narazila na sadu osvěžovačů vzduchu, údajně vonících po různých světcích.

„Jak asi voní Johanka z Arku? Že by spálené dřevo?“

Každý z těch náboženských supermarketů byl až k prasknutí napěchovaný pohlednicemi, růženci, těžítky, obrázky, vonnými tyčinkami a láhvemi se svěcenou vodou – jejichž ceny stoupaly, čím víc jsme se blížili k cíli.

V davech proudících v procesí až k jeskyni před sebou vyčerpaní rodiče tlačili děti na invalidních vozíčcích. Při pohledu na ně mi bylo smutno. Sama jsem se svého času považovala za hinduistku – bez velkého přemýšlení jsem převzala náboženství svých rodičů, zejména z toho důvodu, že ode mě nic moc nevyžadovalo: pouze se chovat k druhým tak, jak bych chtěla, aby se oni chovali ke mně, a během svátků pojídat *bárfi* a *birjání*. Spokojila jsem se tehdy s myšlenkou, že nade mnou bdí nějaká neznámá síla, a tu a tam jsem odříkala modlitbu: před spaním, v chrámu nebo uprostřed poklidného týdne na zadní lavici hampsteadského farního kostela. Jenže pak jsem procestovala Indii ve společnosti „oddaného“ ateisty, jak sám sebe označil, a začala jsem o existenci vyšší moci i o potřebě vyznání silně pochybovat. Mnohokrát jsem se taky setkala s údajnými „svatými muži“, kteří okrádali chudé a slabé, s kněžími vybírajícími peníze pro nic za nic a mnohde i se slepou vírou, která působí samé zklamání. Na konci cesty jsem dospěla k názoru, že existence boha se vzpírá vší logice i zdravému rozumu a že se bez náboženství obejdu. Cítila jsem se najednou svobodnější a obeznalejší než kdy jindy a k modlitbám ani k úvahám o bohu jsem

se už nedokázala přinutit. Když jsem teď pozorovala nemocné poutníky, jak se sunou k jeskyni s předraženými svíčkami a se džbánky na vodu, znovu jsem se na tohle přesvědčení rozpomněla. Věděla jsem sice, že potřebným ten zážitek přinese klid v duši, avšak nedokázala jsem se smířit s představou, že jiní z jejich zoufalství tyjí. Přesto jsem si na poslední chvíli pořídila lahvičku se zlatým uzávěrem ve tvaru květiny, abych si ji na památku naplnila zdejší vodou.

Když jsme s Jemem dorazili k bráně do svatyně, ustoupili jsme stranou, protože sem právě na lehátkách přiváželi pacienty z nedalekého hospicu, pečlivě obalené dekami, aby neprochladli. Setmělo se a nad Růžencovou bazilikou v byzantském slohu, jež se tyčila nad tisícihlavým davem pronášejícím modlitbu se svíčkami v rukou, se nebe zbarvilo do nachova. Využili jsme příležitosti, vyklouzli směrem ke Grottu a cestou k frontě minuli chlapíka s kufrem, který plnil posvátnou vodou jednu plastovou láhev za druhou. Tiše jsme postupovali jeskyní a naslouchali ozvěně zurčící a kapající vody. Skála pod sochou Panny Marie byla celá mokrá od pramene, který prýštil světici pod nohama. Nedočkaví poutníci za mými zády se přese mě natahovali, aby se užuž dotkli ohlazeného chladného kamene, pak si navlhčenými prsty přejížděli po krku a bezhlesně odříkávali modlitbu. Když jsme vycházeli z uličky, překvapilo mě, že navzdory vnitřní nelibosti cítím zvláštní klid. Cestou zpátky jsem se zastavila, abych si do lahvičky nabrala vodu, pevně jsem zašroubovala víčko a schovala nádobku do kapsy. Přitom jsem si všimla, že Jem ještě postává v jeskyni.

„Chtěl bych zapálit svíčku za tátu, jestli ti to nevadí," vysvětlil. Vybrali jsme pro ten účel vysokou zlatou voskovici, společně ji vložili do stojanu a zadívali se, jak se její plamen v průvanu nakládá ke straně. Když jsme vyšli na hlavní ulici, bylo už procesí v plném proudu.

Jednou v neděli, to mu bylo patnáct, leštil Jem otcovy sváteční střevíce – byl to pravidelný týdenní rituál –, když si všiml, že tatínkovi vyrazil na čele pot. Byl leden, za okny mráz, a on otce

znepokojeně sledoval, poněvadž vytušil, že něco není v pořádku. O pár minut později se tatínek chytil za srdce, nahnul se přes opěradlo pohovky a skácel se na podlahu. Syn mohl jen bezmocně sledovat, jak mu v pouhých čtyřiačtyřiceti letech umírá před očima na infarkt. Ztráta blízkého člověka v tak zásadním věku úplně změnila jeho náhled na život. Urážely ho řeči o tom, že táta zemřel z boží vůle, a zatvrzele odmítal vysvětlovat takovou nespravedlnost s poukazem na víru. Namísto toho se zapřisáhl, že odteď využije každý den naplno a že čas strávený s přáteli a milovanými lidmi u něj dostane vždycky přednost před kariérou a vyděláváním peněz.

Následující dva týdny jsme prosvištěli v rychlovlacích. Z Lurd jsme zamířili do Toulouse, potom do Barcelony, odtud jako blesk do Madridu, smyčkou dolů do Valencie a podél pobřeží zase zpátky do Barcelony. Z Katalánska jsme se vydali přes jižní Francii a Monako do Itálie, kde jsme si chtěli trošku odpočinout. Na síťovou jízdenku se dalo navštívit osmadvacet zemí – vycházela skoro jedna na každý z dní, které jsme na téhle cestě vyhradili Evropě –, avšak na žádnou podrobnější prohlídku nám nezbývalo dost času. Zúžili jsme tedy seznam pouze na pár oblíbených destinací a rozhodli se navštívit města, kde je k mání skvělé jídlo, báječná vína a ještě báječnější pláže. Jenže se dostavilo zklamání. Nikdo si s námi za jízdy nepovídal, všichni pospávali a všechny tyhle rychlopřesuny se sobě podobaly jako vejce vejci. Evropské vlaky jezdí svižně, načas a jsou snadno dostupné, ale žádnou zábavu nenabízejí – jejich jediným účelem je přepravit cestujícího z výchozí stanice do cílové. Bez lůžkových vagonů a s krátkými přískoky z místa na místo se žádné šílené dobrodružství, na které jsme se při výpravě těšili, prostě nekonalo.

Seděli jsme v jedné milánské kavárně a já jsem si sestavovala seznam vlaků, kterými jsme až dosud cestovali. Pokaždé když jsem se sklonila s propiskou nad papír, vyrušilo mě burácení mopedu. Mladé ženské s nožkama jako Bambi si to na nich prskaly po dlažebních kostkách jak z reklamy od Diora.

„Pokukovat mám já, a ne ty," ozval se Jem a přitiskl si chladné pivo na tvář.

„Nedá se svítit. Italské kavárničky jsou na tuhle zábavu jako dělané. Všichni kolem popíjejí, ty navíc sedíš na chodníku zády k podniku a nemůžeš dělat nic jiného než pokukovat po hezkých holkách v hezkých šatech. A nemysli si, že těmi kouřovými skly někoho oblafneš. Všimla jsem si, že je za nima pěkně šmíruješ."

Jem se zatvářil pobouřeně. „Neutahuj si z mých parádních brýlí."

„Představ si, že už máme za sebou patnáct vlaků."

„Mně teda připadá, že jich bylo mnohem víc," prohlásil a podal mi kousek melounu obalený v nasládlé parmské šunce.

„Vsadila bych se, že na všechny ty rezervace a poplatky padl skoro celý náš sedmiměsíční rozpočet," ušklíbla jsem se a sledovala, jak majitel kavárny přejíždí utěrkou stolek a líbá dvojici štamgastů na obě tváře. Italská agentura v Římě nám odmítla vyměnit jízdenky, které jsem předevčírem rezervovala v Monaku prostřednictvím francouzské cestovky, jež zase odmítla změnit rezervaci, kterou mi dva dny předtím vystavili ve Valencii. Všechny osoby za přepážkou trvaly na tom, že zrušení jízdenek, které už nepotřebujeme, má na starost jiná agentura a že o vrácení té částky musím zažádat písemně – což je pochopitelně zpoplatněno. Nasměrovali mě do fronty, z níž se vyklubala fronta na pořadová čísla na druhou frontu, kde se vracely peníze za jízdenky zakoupené v předprodeji, a v tu chvíli jsem hodila ručník do ringu – tyhle společnosti zřejmě doufaly, že takhle se nakonec zachová každý. Mrskla jsem papíry do koše a řekla si, že je nejvyšší čas z Evropy vypadnout, než mi vezme chuť do života.

„Nezapomeň, že si ještě musíme vyzvednout vyprané prádlo," připomněl mi Jem, když jsme dojedli oběd a zamířili k hotelu.

Vešli jsme do laundromatu a zvonek nad dveřmi vesele zacinkal. Jakmile jsme za sebou zavřeli, ucítila jsem silnou vůni

naškrobených prostěradel a v horkém vzduchu sálajícím ze sušiček jsem byla okamžitě zpocená jako myš. Vittoria nám zamávala od rozpálené žehličky, nasadila si brýle, nahlédla do lejster a pak nám na pult položila hromádku zabalenou do fólie. Neuměla ani slovo anglicky a my zase ani slovo italsky, nicméně s dopomocí posunků a dobré vůle se nám povedlo jí vysvětlit, že jsme opravdu chtěli vyprat všechno v jedné pračce a že podle všeho odvedla skvělou práci. Přejížděla jsem prstem po oblečení a čekala, až nám na kalkulačce vyťuká cenu. Jem, který postával vedle s rukama v kapsách, mi podal dvacetieurovku, Vittoria obrátila kalkulačku k nám a sundala si brýle zavěšené na šňůrce. Na displeji stálo: 109 eur. Hrůzou se mi zježily všechny chlupy a zrudly mi uši. Zírala jsem na ni s pusou dokořán. Vittoria se sklonila, dovolila si lehký úsměv a pak zavrtěla hlavou. Oddechla jsem si. Obrátila jsem se s vytřeštěnýma očima na Jema a neslyšně jsem špitla: *Zapomněla stisknout desetinnou čárku.*

Až na to, že nezapomněla.

Vittoria naopak zapomněla připočítat dalších 9 eur za jedny spodky, takže výsledek se vyšplhal na 118 eur.

V panice jsem se otočila k Jemovi. „Chce za to prádlo sto osmnáct eur!“

„To snad ne.“

„Přece nedám takovej majlant za hromadu prádla, kterou akorát strčila do nějaký zatracený pračky.“

Vittoria nám ukázala seznam, na kterém figurovalo našich osm triček, dvoje džíny, troje bavlněné šaty, čtvery ponožky, několikery spoďáry a ještě svetr, teď už bez knoflíku. Všimla jsem si, že jde o papír s hlavičkou nedalekého čtyřhvězdičkového hotelu. Zamávala jsem jí prstem před nosem a rázně zavrtěla hlavou. „Ne, to nezaplatím.“

Vytáhla mobil, nadiktovala něco do překladače Googlu a pak mi ukázala displej, kde stálo: *A co chcete dělat?*

„Řekni, že jí to tady podpálíš, šejdířce jed–“

„Pst, počkej,“ zarazila jsem Jema.

„To ani náhodou. Nenechám se od ní odírat. Pověz jí, ať si

ty hadry klidně nechá. Když si všechno nakoupíme v háemku, bude nás to stát míň."

„Míň by nás stála i letenka domů."

Popadl její mobil a vyštěkl do něj: „Tohle vám nezaplatíme!"

Vittoria našpulila pusu a přečetla si text na displeji s puštěným zvukem. Zasmála se, pak pokrčila rameny oním nesnesitelným způsobem, jaký ovládají jedině Italové, a naťukala do kalkulačky novou sumu. Slevila nám dvacet eur.

„To nezaplatíme. Chcete nás ošidit."

Jakmile vyslechla mdlý hlas automatické překladatelky, ušklíbla se, rozhodila rukama a prohlásila do aplikace cosi italsky.

„Na konci ulice je bankomat," oznámil kyberhlas.

Bylo to jako poslouchat nejděsnější pasivně agresivní hádku mezi robotem C-3PO a Stephenem Hawkingem. Vittoria poklepala na hodinky, aby naznačila, že neustoupí a že prádelna za chvíli zavírá. Nabídla slevu dalších deset eur a odsunula naše prádlo z dosahu. Málem jsem pukla vzteky, jelikož mi bylo jasné, že využívá bezbrannosti dvou cizinců, kteří se s ní nedomluví v její mateřštině. Celá zpocená z páry v prádelně i z té, která mi šla z uší, jsem Jema vytáhla na chodník a vydali jsme se hledat bankomat.

„Musíme jí to zaplatit, jinak nám ty hadry v životě nevrátí."

„Dobře, ale po setmění se sem vrátím a hodím jí cihlu do výlohy."

Vinou výstupu v prádelně se po našem evropském rozpočtu jen zaprášilo, a tak nám nezbylo než dát se na ústup a vymotat se přes Švýcarsko, Německo, Polsko a Litvu až do lotyšské Rigy, kde jsme měli přesednout na vlak směr Moskva. V rychlíku z Milána do Curychu proti mně u stolku seděl impozantní zjev, který byl od hlavy k patě v černém a popíjel víno. V půlce června měl ten chlápek na sobě černé triko a černé kalhoty se sníženým sedem. V kombinaci s šedým plnovousem a tmavýma očima budil zdání, jako by sem přistál přímo z filmu noir. Párkrát jsem k němu zvedla oči a zjistila, že s nelíčeným zájmem poslouchá, jak se

bavíme o Rusku. Jmenoval se Mark, byl ze Stoke Newingtonu a chystal se psát článek pro *Sunday Times Style*.

„Takže máte namířeno do Moskvy?" Tón jeho hlasu ve mně nevzbuzoval přílišný optimismus.

„Přesně tak, nikdy jsme tam nebyli. Vy ano?"

„Cha!" Založil si ruce, zvrátil hlavu a rozesmál se. „Naposledy jsem tam byl v osmdesátém sedmém na výletě se spolužáky z filmové vědy." Viditelně se otřásl. „Jeli s námi i lidi z katedry historie a obě party se ukrutně nesnášely. Hrůza. Nakonec mě honili dva ruští vejlupci, které policajti zatkli u nás v pokoji."

„Cože? Jak se dostali až k vám do pokoje?"

„No, ti dva kluci se před námi objevili zčistajasna, jestli prý nechceme něco koupit: vlajky, šampáňo, beranice, všechno z černého trhu." Mark si dolil zbytek vína a vyklepal do skleničky poslední kapky. „Takže jsme se spolubydlícím Andrém uspořádali u nás v pokoji menší bazar, hlavně armádních uniforem a všelijakých doplňků, co nám v jednom kuse vnucovali, a dohodli se s nimi, že si z té akce vezmeme provizi. Zbytek našeho kruhu toho totiž nakoupil hromady. Nakonec k nám vtrhla policie a kluci se museli pakovat, tak jsme jejich zboží schovali do kufrů."

„Trochu drsné."

„No, pak jsme jim všechno zase vrátili, protože nás tři dny sledovali, obcházeli kolem hotelu a snažili se nás odchytnout přímo na ulici."

„My tolik času v Moskvě nemáme," vložil se do hovoru Jem. „Zdržíme se tam jenom na chvilku. Vyrážíme odtamtud po Transsibiřské magistrále a pak po Transmongolské až do Pekingu, jenže tyhle spoje se nevypravují denně."

„Snad to tak bude nejlepší," uvažoval Mark s přimhouřenýma očima. „Rusové totiž nejsou zrovna moc přátelští k lidem vaší… jak bych to jen řekl…"

„… barvy pleti?" pomohla jsem mu.

„Přesně," vydechl s úlevou.

„Nejsi první, kdo nás na to upozorňuje," podotkl Jem.

Jemova matka je z Malajsie a tatínek byl napůl Skot, napůl Litevec, nicméně malajské geny u mého přítele převládly, takže má stejně černé vlasy a tmavé oči jako já.

„Ale kdoví. Časy se mění," usoudil Mark. „My tenkrát jeli z Moskvy do Leningradu. Pamatuju si, že ve vagonu bylo vedro k zalknutí," rozpovídal se. „Ležel jsem na palandě celý zdrchaný, protože se mi doneslo, že vedle je mejdan, a věděl jsem, že je na něm i kluk, kterého miluju. Celý týden jsem měl náladu pod psa a věčně pofňukával, protože jsem se do něj zamiloval až po uši, jenže on spal s holkou. Ještě teď si vybavuju, jak tam ležím v kašmírovém saku od Johna Fletta, plný neopětované lásky. Panebože, to bylo šílený harcování!" Schoval obličej do dlaní a moje nadšení pro Rusko se pomalu, ale jistě scvrkávalo. „Taky si vybavuju, jak jsme si na nádražích kupovali vařená vajíčka a ještě nějakou nechutnost v igelitových pytlících. Mysleli jsme, že snad pojdeme hlady – živili jsme se hlavně rodinným balením sušenek, které si s sebou vezla kamarádka Ceri. Nejspíš jsem to radši všechno vytěsnil, i když teď si vzpomínám, že s sebou měla i pomeranč a každému dala jeden dílek."

„To bylo jídlo ve vlacích tak hrozné?" zeptala jsem se.

„Komisárek a vajíčka utopená v omastku. Určitě si před cestou nakupte vlastní jídlo. Pamatuju si, jak mě Ceri pleskla přes ruku, když jsem se sápal po Peek Freans, a ječela: „Necháš to! Ty jsou na příděl!" Mark se opřel do sedadla a podíval se z okna. „A ještě si pamatuju, jak jsem psal otci a prosil ho, aby pro mě přijel na letiště s láhví Perrieru a čerstvou pomerančovou šťávou, protože ani jedno nebylo v Rusku k dostání. Doteď nemůžu ani cítit mangový džus: nic jiného tam neměli, navíc mi pořád připomíná ten dlouhý, nekonečně dlouhý týden. Ale zase jsem si odtamtud přivezl luxusní ušanku z králičí kožešiny."

Už jenom při pomyšlení na pět dní, které bychom v tom vlaku strávili o černém chlebu, mastných vejcích, sušenkách a mangovém džusu, se mi udělalo zle, a tak jsem si umínila, že před jízdou po magistrále si musíme opatřit pořádné zásoby.

„Z celé té cesty ve mně zůstal hlavně dojem, že Moskva je

šíleně depresivní město. A prý je to dodneška strašná díra. Už jsem se tam od té doby neodvážil. Jeden student historie o tom napsal článek, který vyšel jako celostrana v *Daily Mailu*. Mám ho někde schovaný."

O pár nocí později jsme s Jemem leželi jako dvě leklé ryby ve spacím voze mezinárodního rychlíku, který pádil z Rigy do Moskvy. S dekou přitaženou až pod bradu jsem zírala na lůžko nad sebou, kde nocoval nějaký skinhead v bundě a jednu ruku měl přehozenou přes okraj. Zápěstí měl málem tak silné jako já stehno. Sledovala jsem tu pohupující se paži a pomalu ve mně narůstal děs z toho, co nás čeká. Modlila jsem se, aby Mark neměl ohledně Moskvy pravdu. Nebyl v ní skoro třicet let a město se za tu dobu určitě změnilo.

Oba jsme byli vzhůru, protože na hranicích nás čekala celní a pasová kontrola, ale báli jsme se promluvit, abychom našeho spolucestujícího neprobudili. Vlak nejdřív celou věčnost zpomaloval, až nakonec zaskřípěl a s drcnutím zastavil. Okamžitě se ozvaly přidušené hlasy, dupání a pak v okně blesklo světlo z baterky. Nějaká žena vyjekla, když se do uličky vyřítil vlčák na vodítku. Nahnul se k Jemovi a hned nato začal očichávat moje lůžko. Jem se přitiskl ke stěně a deka mu spadla na zem. Do očí mi zasvítila baterka a nějaký hlas se mě zhurta zeptal na něco, čemu jsem nerozuměla. Předali jsme celníkovi pasy a tiše seděli, zatímco pes škrcený vodítkem se ustavičně vzpouzel a chodbičkou k nám dusal další pár nohou. Za chviličku se u našich lůžek zastavil další celník, zkřížil paže a vybídl nás, abychom vstali. Naházel naše lůžkoviny na zem, zvedl matrace, prohledal prostor na zavazadla i všechno kolem a nakonec ukázal, že můžeme zpátky. Jeho kolega nám vrátil pasy, naposledy nás přejel pohledem, zatáhl za vodítko a přesunul se i s vlčákem do dalšího vagonu.

„Nikoho jiného nekontrolovali," zašeptal Jem.

„Taky v celém vlaku není nikdo tak tmavý jako my," pošeptala jsem mu.

Měl úplně ledové ruce. Psy vyloženě nesnáší – já je sice zbožňuju, ale když jsem na obličeji ucítila teplé, páchnoucí sliny toho vlčáka, tuhla mi krev v žilách. Sotva jsme se zase vrzavě rozjeli vstříc ruskému vnitrozemí, chrápání na horním lůžku zesílilo, a tak jsem se nakonec otočila na bok a dovolila jsem si trochu zdřímnout. Všechno nasvědčovalo tomu, že dobrodružství, po kterém jsem tolik prahla, právě začíná.

2
Svět je malý

Moskva je plná posprejovaných vlaků. Nejoblíbenějším terčem sprejerů jsou příměstské spoje a soupravy metra, především ty nové, čerstvě nasazené do provozu. Takové sprejování vyžaduje pevné nervy, zručnost i pohotovost – riskujete, že vás chytnou, jenže vy se zkrátka adrenalinu a uznání od ostatních crews nemůžete nabažit. A tak musíte mít všechno naplánované do detailu. Crews mají nastudované rozpisy policejních hlídek a jízdní řády, vytipované skrýše i únikové cesty pro případ, že by se něco zvrtlo. Jednoho zamračeného odpoledne nám takhle posprejovali vagon, když jsme jeli z Kubinky do Moskvy. Vlak právě se zaúpěním zastavil mezi stanicemi, protože ho přepadla skupinka maskovaných maníků, kteří šplhali po stěnách jako jednotka rychlého nasazení a běhali z jedné strany vozu na druhou rychlostí blesku. Slyšela jsem nezřetelné chrastění a syčení sprejů, cítila výpary z čerstvých barev. Než jsme si stačili uvědomit, co se děje, přiběhl průvodčí a začal ty chuligány honit, ale ti mezitím potagovali vagon tlustými neonovými písmeny s černým lemováním.

Ruští writeři tvoří součást rostoucí komunity pouličních umělců, kteří svými výtvory obvykle vyjadřují nesouhlas s režimem. Pořádkovým složkám se daří jejich díla rychle likvidovat, takže sprejování vlaků je o to přitažlivější – tihle rebelové dělají ze souprav pojízdné galerie a s hrdostí sledují, jak se prohánějí městem. Všudypřítomnost graffiti na železničních tratích mi při na cestách touhle zemí vždycky trochu zkazila náladu. Čas od času jsem sice zahlédla nějaký duchaplně umístěný tag, většinou to však byly projevy vandalismu, nadto se sexistickým nádechem. Zkrátka taková dospělejší verze toho, když někdo kružítkem vyryje do školní lavice péro a koule.

Zatímco jsme čekali, než se naše souprava zase rozjede, všimla jsem si – tedy kromě nabubřelého a naštvaného KURVO – i nápisu UTOP, který už jsem cestou několikrát zahlédla. Zajímalo mě, jestli se tak podepisuje nějaké ruské politické hnutí, nebo zda jde o slangový výraz pro děvku, a při vyhledávání v mobilu jsem narazila na dvouminutový videoklip, v němž se členové téhle crew za pomoci vrtaček a štípaček vlamují skrz mříž do tunelu metra. Přes noc posprejovali celou soupravu naoranžovo, zdaleka viditelným písmem ji ozdobili svým podpisem a do jedné mezery přidali pár drze vykukujících očí. A nejenže se u toho nafilmovali, ale ráno ještě vyslali jednoho člena na nástupiště, aby natočil, jak vlak vjíždí ve vší parádě do stanice. Když vezmu v úvahu, jak rozsáhlé represivní nástroje využívá ruská vláda, tak na mě ten uličnický kousek udělal docela dojem.

To dopoledne jsme vyrazili do Kubinky na prohlídku nejnovější z Putinových provokací: na atrakci jménem Patriot Park, jež byla slavnostně zprovozněna před pouhými dvěma dny. Televizní zpravodajství z celého světa přispěchalo s reportážemi z otevření parku přezdívaného „vojenský Disneyland“ a proložilo je záběry dětí šplhajících po raketách a tancích osazených ručními granátomety. Nám dvěma to připadalo jako dokonalý způsob, jak zabít pár hodin, a tak jsme dojeli metrem na Běloruské nádraží, které vypadá jako palác s kupolemi a věžičkami natřený nemocniční zelení, a naskočili do vagonu pár vteřin předtím, než se vlak rozjel. Okamžitě mi došlo, jakou jsme udělali chybu – uvnitř to vypadalo jako v rozhrkaném školním autobuse, sedadla byla tvrdší než beton a výrazy ve tvářích tvrdší než sedadla. Dokonce i rez tu byla prorezlá. Měli jsme ten výlet odpískat, nicméně vtip cestování spočívá v tom, že podnikáte věci, které byste normálně nepodnikali. Mé fatalistické já proto přinutilo zadek, aby zůstal sedět, zatímco spoj se skřípěním vyjel ze stanice. Další hodinu jsme pak projížděli nepředstavitelnou bídou, míjeli otrhané spáče, hladové děti a provizorní přístřešky s plastovými střechami. Nedalo se poznat, jestli v nich bydlí Rusové, anebo ukrajinští uprchlíci před boji v Doněcku

a Luhansku, ale sesula jsem se do sedadla, a čím víc jsme se vzdalovali od Moskvy, tím víc jsem se cítila nesvá.

Život tu nebyl k lidem zrovna milosrdný. Ruce měli dřinou sedřené, na nohou jen pantofle, které se rychle promáčí. Z bezkrevných tváří na nás zíraly bledé oči, ale kdepak jemně – upřeně a bez hnutí. Na založených pažích prosvítalo vybledlé zelené tetování a v koutcích povislých úst mrzly úšklebky. Skrčila jsem se do rohu, dívala se z okna, vyhýbala se očnímu kontaktu a přála si, abychom byli zůstali ve městě. Během půldruhé hodiny se osazenstvo vagonu smrsklo na dvojici mužů a stařenku. Oba chlápkové v bundách a teplákách se po nás co chvíli otáčeli a bicepsy na pažích, kterými objímali opěradla, jim jen hrály.

„Přesedneme si do jiného vagonu?“ ozval se Jem.

„Nevím. Snad vystoupí dřív než my.“

„Aspoň že tu sedí ta stařenka. Před ní si určitě netroufnou.“

Otočila jsem se na vrásčitou paní za námi. „Už dobrou hodinu se ani nepohnula a taky se mi zdá, že se počurala.“

Vlak přibrzdil a já si s úlevou všimla, že se blížíme k peronu kubinské stanice. Sténající žena narazila hlavou do sedadla před sebou, probudila se a začala nevybíravě nadávat. Loužička moči pod ní se neustále zvětšovala. Přestali jsme si všímat těch dvou siláků, ale když jsme přecházeli lávku pro pěší, stejně se na nás nalepili. A když nás předcházeli, plivli mi pod nohy.

„Co tady vlastně děláme? Pojď, chytneme vlak zpátky do Moskvy,“ nadhodila jsem a překročila plivanec.

„Když už jsme se dostali až sem, navrhuju, abychom ten park našli, zběžně ho omrkli a pak jeli zpátky. Můžeme si do Moskvy vzít Uber, jestli chceš.“

O „Patriot Parku“ tady ale zjevně nikdo nikdy neslyšel. I když jsme ten výraz přeložili do ruštiny jako „Park Patrijot“ a přepsali ho na papírek azbukou, všichni místní předstírali, že nic nevědí – a propalovali nás při tom pohledy –, takže veškeré naše pokusy sehnat svezení k té atrakci ztroskotaly. Nakonec nás nějaký chlapík v maskáčích nahnal do svého auta a rychle s ním vyrazil k dálnici.

„Je to vážně taxík?“ zeptal se Jem a zašátral po bezpečnostním pásu. „Nevidím tu taxametr.“

„Bojím se ho zeptat.“

Řidič podle všeho věděl, kam máme namířeno – vystřelil po nájezdu a kličkoval v pruzích mezi auty, předjížděl nákladáky i dodávky a pak se otočil dozadu a něco se nás rusky zeptal. Jem si na iPhone stáhl jenom základní překladovou aplikaci zdarma a pokusil se telefon přiložit šoférovi k uchu. Ten ho od sebe tlapou odstrčil a sjel z dálnice k obrovskému parkovišti.

Prudce zabrzdil a prohlásil: „Park Patrijot.“

Před námi se objevilo cosi na způsob kongresového centra přizdobeného několika tanky. Z tlampačů se linula komunistická píseň.

„To nemůže být ono. Vždyť tu nic není.“

„Park Pa-tri-jot,“ opakoval Rus a každou slabiku zdůraznil bouchnutím do volantu. Rozrazil dvířka, odšoural se o kus dál, jakože se jde poptat, a vzápětí zapadl na růžový mobilní záchod.

„Co kdybychom to odpískali a vrátili se na nádraží?“

„To bude asi nejlepší.“

Řidič si otřel ruce o košili, vrátil se do auta, vyrazil od obrubníku a chvíli bezcílně kroužil po prázdném parkovišti. Jem k němu nahnul mobil s aplikací a požádal ho, aby nás vzal zpátky ke stanici.

„Elektrikář?“ zeptal se řidič.

„Ne, nádraží. Vlak,“ vysvětloval Jem a rukama naznačil pohyb kol.

„Elektrikář?“ zařval znovu řidič a povážlivě zrudnul.

Jem se na mě otočil: „Co má furt s tím elektrikářem?“

„Nemám tušení. Hlavně ať už jsme ve vlaku.“

Šofér zvedl prst a pokýval hlavou, jako by konečně pochopil, co po něm chceme, a jako blesk vyrazil z parkoviště zpátky k dálnici. Můj parťák si jen taktak stačil zapnout pás. „Vidíš tenhle divný camfourek na tom pásu? Vypadá to, jako by ho někdo –“

„Uřízl ze sanitky?“

„Přesně to mě napadlo."

Náš řidič předjel každé auto v dohledu, pak čísnul silnici přes tři pruhy, zlehka se otřel o nárazník jedné lady a strhl to k výjezdu.

„Ten chlap nás zabije," zhrozil se Jem.

„Moment, tudy jsme sem ale nejeli."

Po prašné polní cestě plné výmolů nás šofér dovezl do nedalekého Tankového muzea v Kubince a zastavil před vchodem. Stáhli jsme okénka a uviděli na stoličce sedět vyholeného mladíka v tílku. Dvě dívky vedle něj nabízely k prodeji kuchyňské magnetky se Stalinem a Leninem.

„Fajn, takže zpátky na nádraží," rozhodla jsem.

„Elektrikář?"

„Proč pořád mele o elektrikáři?"

„Vím já? Udělej radši zase ten vlak a třeba mu to dojde."

Řidič s mumláním vycouval, div neporazil holčičku na kole, dojel až ke kubinskému nádraží a zastavil před stánkem. Tak prudce, že shodil jeho plátěnou stříšku. Když mu prodavač praštil do předního skla, otočil se na nás s neskrývanou zuřivostí. Zamkl automatické pojistky dveří a dvakrát vystřelil rukama do vzduchu.

„Bože, chce po nás dva tisíce rublů."

„Dej mu tři, pokud to zaručí, že se z té kraksny dostaneme ven celí."

Jem odpočítal bankovky, ke kterým přidal pětistovku navíc, předal je muži za volantem a zámky se odemkly. Za stánkařem se mezitím srotil menší dav, a když ten vztekloun s trhnutím otevřel naše dvířka, vyrazili jsme sprintem k nástupišti, kde už čekal vlak do Moskvy.

Večer jsme si v posteli studovali veškeré halasné reklamy na Patriot Park. Areál byl dosud ve výstavbě a prozatím slouží jako místo konání konferencí a výstav, takže televizní záběry pocházely z vojenské výstavy „Army 2015", která měla být přehlídkou armádní výzbroje. Při hledání na internetu jsme ale v anglické mutaci stránek Tankového muzea v Kubince narazili na následující varování:

> Vzhledem ke složitému systému příměstských vlakových linek a nedostatku reklamních poutačů v ruštině se může turista bez znalosti ruského jazyka snadno ocitnout úplně jinde daleko od Moskvy. Někde není zcela bezpečné zůstávat na nástupištích či přímo ve vagonech příměstských vlaků (*električka*) bez doprovodu. Toto upozornění platí hlavně pro asijské typy turistů z Číny, Malajsie a Japonska. Cizinci jsou velmi přitahováni ke zločinu. V zájmu jejich bezpečnosti doporučujeme rusky mluvící doprovod nebo auto s anglicky mluvícím řidičem (popřípadě průvodcem).

Jem na mě překvapeně zíral. „Cizinci že jsou velmi přitahováni ke zločinu?“

„Asi se tím překladem chce říct, že cizinci jsou tady snadný terč.“

„Proč jsi tohle nenašla, ještě než jsme se tam vypravili?“

„Vždyť ty jsi Malajsijec jenom napůl.“

„Paráda! Takže jsme měli jenom poloviční šanci stát se obětí rasistů.“

„Už to mám! On neříkal ‚elektrikář‘, ale *električka*, což je ten příměstský vlak.“

„Neodbíhej od tématu.“

„Neodbíhám. Ale už bych si tím nelámala hlavu. Od zítřka budeme v pohodě. Transsibiřská magistrála je hrozně známá trať, po té pojede spousta cizinců.“

„Jste první anglicky mluvící lidi, které jsem v tomhle vlaku potkal,“ prohlásil Alexandr. „A první anglicky mluvící, které tu kdy potkal *on*,“ pokračoval a ukázal na svého kumpána. Taky Alexandra.

To odpoledne jsme nasedli na vlak vlaků: Transsibiřskou magistrálu. Přesněji řečeno nejde o vlak, nýbrž o proslulou trať mezi Moskvou a Vladivostokem, dlouhou přes devět tisíc kilometrů. Pro všechny fanoušky železnic je tohle meta, na jejímž základě posuzují míru svého mazáctví. Pokud se přiznáte, že jste

s touhle velkolepou trasou ještě neměli tu čest – ale určitě na to jednou dojde –, nasadí skelný pohled a jste pro ně vosk. Nás vlastně čekal větší díl cesty po Transmongolské magistrále, což je ještě zajímavější trať, která směřuje do Mongolska a končí v Pekingu. Kodrcat se až do Vladivostoku by pro nás nemělo jiný význam, než že bychom pak mohli lidem vyprávět, jak jsme se kodrcali až do Vladivostoku. V tom přístavu nebylo nic, co bychom chtěli vidět, a rozhodně se nám nechtělo dojet až na samý konec, tam se zase obrátit a hrkat se zpátky. Z pobočné trati se naopak dalo pokračovat do řady dalších míst, ne se jen zbůhdarma potulovat po okraji mapy světa a sem tam nakouknout do pravoslavného kostela. Chrám Vasila Blaženého na Rudém náměstí nám naprosto vyrazil dech a ve srovnání s ním by nás už asi žádná podobná stavba neohromila. Jeho fotky se sice seženou všude, avšak stát přímo pod ním a na vlastní oči vidět ty barevné, pruhované, mřížované kupole podobné obřím kopečkům zmrzliny se zlatými kříži na vrcholu je k nezaplacení. Cesta po Transmongolské magistrále nám aspoň umožňovala zastavit se dvě noci v Irkutsku, odtud pokračovat do mongolského Ulánbátaru a jedenáctý den po odjezdu z Moskvy dorazit do Pekingu.

Po první zkušenosti s ruskými vlaky jsme do příslušné soupravy nastupovali s obavami a očekávali v ní směs Rusů, batůžkářů, studentů, podivínů, vlakových nadšenců a stárnoucích párů, které si postupně odškrtávají splněné sny. Jakmile jsme na sobě pocítili povědomě upřené pohledy, uvědomili jsme si, že jsme tu jediní cizinci. Na základě snímků z cestovních kanceláří jsme se těšili na klimatizované vozy, měkká lůžka, elektrické zásuvky a televize s plochou obrazovkou, ale našli jsme pouze tvrdé pryčny v ušmudlaném lůžkovém voze s rozbitým oknem a krabičku od kondomu pod sedadlem.

Do našeho kupé zprvu nikdo nepřistupoval. Teprve kvečeru do něj nakoukl prošedivělý muž středního věku, který trochu šilhal. Uložil si menší sportovní tašku a černý kufřík pod lůžko, pak čtyři hodiny zíral z okna na břízy podél trati a nám

nevěnoval sebemenší pozornost. Udělali jsme vstřícné gesto a nabídli mu zmrzlinu Magnum, kterou od nás přijal a okamžitě odložil na stolek. Seděli jsme na okraji našeho lůžka, tiše lízali nanuk a přemýšleli, co se asi bude dít. Okolní teplota vystoupala ke čtyřiceti stupňům a dárek se začal roztékat. Vstát a protáhnout se tu bylo stejně nepříjemné jako mlčky sedět a dívat se na rozpouštějící se nanuk. Abychom dopřáli spolucestujícímu trochu soukromí, přešli jsme do jídelního vozu, a když jsme se po hodině vrátili, Magnum leželo smutně na tomtéž místě v loužičce vody. Ani se ho neobtěžoval vyhodit – nechal ho tam jako tiché, leč jasné znamení, že naše přátelské snažení odmítá. Jem vytáhl mobil, otevřel si překladovou aplikaci a zkoušel s ním zavést hovor. Jenže všechno, co jsme mu řekli, si vyložil špatně a nakonec vytáhl svůj mobil a začal nám ukazovat fotky, na kterých pózuje s loveckou puškou. Uvažovali jsme, co asi veze v tom černém kufříku.

V tu chvíli do našeho kupé nakoukl „Alexandr I." a zařval: „Máte nějaký problém?!" Byla jsem přesvědčená, že jestli jsme až dosud žádný neměli, objevil se teď, a při pohledu na blonďatého obra v bundě Adidas ve mně byla malá dušička. Ukázalo se, že když kolem nás procházel „Alexandr II.", všiml si, jak se pomocí telefonní aplikace snažíme dorozumět s nemluvným spolucestujícím. A protože věděl, že Alexandr I. se anglicky domluví, poslal ho sem, aby nám tlumočil. Sotva byla jedna pohroma za námi, vyvolali jsme další, protože jsme oběma Alexandrům chtěli na oplátku koupit pivo, čímž jsme jim nevědomky naznačili, že je považujeme za natolik chudé, že nemají ani na pití. Sotva jsme si to kulturní nedorozumění složitě vysvětlili, přesunuli jsme se s oběma dobrodinci do jídelního vozu, kde jsme posléze utužili novopečenou známost několika půllitry Hoegaardenu a byli rádi, že nemusíme trčet v kupé se zamlklým lovcem. Alexandra I. i Alexandra II. pobavilo, že jedeme právě tímhle vlakem. Potvrdilo se tím podezření, že nám v cestovce rezervovali místo v pomalejší, horší soupravě určené pro ruské pasažéry – měli jsme v ní strávit příštích pět dní.

Alexandr I. byl mladý právník a jednou za čtrnáct dní dojížděl vlakem do Kirova na slyšení k oblastnímu soudu, takže se na téhle trati cítil jako doma. Překládal celý náš rozhovor svému jmenovci, vracejícímu se za rodinou do Čity. Přes nepříjemné techno z reproduktorů jsem se snažila zachytit, o čem si ti dva povídají – ne že bych jim moc rozuměla, pochytila jsem jen pár základních ruských slovíček, ale i tohle vědomí ve mně vyvolávalo iluzi, že nejsem úplně ze hry. Postarší číšnice Oksana si nás oblíbila. Pokaždé když kolem nás projela s vozíkem, pohladila mě po vlasech, pak zahrozila Alexandrům prstem a něco na ně křikla.

„Proč se tak zlobí?“ zeptala jsem se.

„Má dojem, že se vás snažíme oškubat, když nám kupujete pití. Prý ať se neopovažujeme na vás ušít nějakou boudu,“ vysvětlil Alexandr I.

Ulevilo se mi, že máme ve vlaku spojence, usmála jsem se na Oksanu, ona se rozzářila jako sluníčko a pak na naše známé znovu cosi zavrčela.

„Prosím vás, vysvětlete jí, že to rozhodně nehrozí.“

„Moje řeč. Tak o čem byste si chtěli povídat? Co byste se chtěli dozvědět o Rusech?“

„Co si Rusové myslí o Angličanech?“ nadhodil Jem.

„To je otázka na tělo. Chcete znát obecně rozšířený názor? Dobrá. Británie je velmi konzervativní, proamerická země, která zaujímá arogantní postoj k jiným zemím, dokonce i v rámci Evropské unie. Je vykreslovaná jako americký špeh v srdci Unie, který má za úkol evropské národy rozdělovat.“

I tohle byla odpověď na tělo – navíc poměrně k věci vzhledem k tomu, že se blížilo hlasování o brexitu. Alexandr II. si dal hlavu na stolek a něco zamumlal do překřížených paží.

„Hrozně ho štve, že si s vámi nemůže povídat,“ vysvětlil Alexandr I. „Žertuje. Ptá se, jestli jste angličtí špioni.“

„Já bych nemohla být špion. Všechno vykecám,“ odpověděla jsem.

Alexandr II. našpicoval uši, zamračil se a pak nám položil

sáhodlouhou a košatou otázku. V porovnání se svým protějškem byl drobný, měl hluboko vnořené oči, podezíravý pohled a tenká ústa. I on měl přes červnové parno na sobě adidasku a na nohou pantofle.

„Rád by věděl, kde jste v Moskvě bydleli," přeložil Alexandr I.

„Určitě se ptal jen na tohle?"

„V podstatě ano."

„V hotelu Mercure v ulici Baumanskaja."

„A kolik vás stála noc?"

„Asi pětatřicet liber?"

„Ptá se, kolik je to v rublech."

„Proč?"

„Říká, že ho to prostě zajímá."

„Tak dva tisíce osm set?"

Alexandr II. se zatvářil spokojeně a poklepal společníka po paži. Následovala další dlouhá diskuze, během níž se Oksana usadila u protějšího stolku, občas po něm pleskla utěrkou a kradmo oba Rusy pozorovala. Alexandr I. vydechl a nasadil úsměv: „Co říkáte prezidentu Putinovi? Na to se ptal teď. Prý – jaký na vás dělá dojem?"

Během následujících tří hodin se Alexandru II. podařilo zjistit, kde jsem koupila hodinky, jak vysokou splácíme hypotéku, jak se v britských školách v zimě odklízí sníh a kolik stojí u našeho řezníka kuře, jestli se na vesnici hraje hodně fotbal a proč jsou Angličani pořád tak upjatí. Na oplátku jsme se dozvěděli, že on je inženýr v oboru nákladní železniční dopravy a pochází z Číty. Jestli někdo u tohohle stolu pracoval ve výzvědné službě, tak jsme to rozhodně nebyli my dva. Stáhla jsem se radši do ústraní jako pozorovatelka s vědomím, že pro Alexandra fungujeme jako vyslanci své země – nikdy předtím nepotkal ve vlaku žádného Angličana a ke zvědavosti ho vedly osobité důvody, stejně jako já měla zvláštní důvody zajímat se o něj. Když do sebe – zjevně už trochu společensky unavený – s uspokojením obrátil zbytek třetího půllitru, přispěchala k našemu stolu nějaká žena a zatřásla mu ramenem. Rozcuchaný drdol měla slepený potem a tvář

napuchlou a zrůžovělou, jako by se právě probudila. Alexandr II. její ruku setřásl a poslal ženu pryč, ale na odchodu za námi stačila utrousit pár nadávek. Nepotřebovala jsem umět rusky, abych pochopila, že někdo mluví sprostě. Pan inženýr zakoulel očima a zabručel do sklenice.

„Přítelkyně se na něj zlobí, že tu s námi vysedává a ona zůstala sama. A že je opilý. Prostě tragédie," shrnul Alexandr I.

„On ji nechal samotnou? Já ani nevěděla, že s někým cestuje."

„Jo, jedou ve dvou. V našem kupé sedí ještě jedna holka, která cestuje sama."

„Cítím se trapně."

„To nemusíš, nic se neděje. On si s vámi chce popovídat. Říká, že se přece nebudou s přítelkyní hádat kvůli tomu, že sedí tady."

Podle řevu, který se v noci ozýval z jejich kupé, to byl očividně smělý předpoklad.

Objednali jsme si hranolky – dorazily k nám za hodinu obalené v kopru na pánvičce s vrstvou oleje. Jídlo v tomhle vlaku stálo za starou belu, navíc se v jídelním voze spíš pilo než jedlo, ale aspoň jsme si mohli dát něco jiného než žitný chleba a mastná míchaná vejce. S červenými světly, červenými boxy a smyčkou elektronické hudby přehrávající pořád dokola duc-duc jsme si tu připadali jako v ošuntělém podzemním baru v Soho, kam člověk zapadne nad ránem, protože nenašel nic lepšího. Kdo se tu chtěl pořádně najíst, udělal si vlastní piknik v kupé; stoly se tu prohýbaly pod ovocem, krabicemi s džusem a omulem baleným v papíře, což je sušená ryba, která platí za místní pochoutku. Je nažloutlá, dlouhá a placatá, jako by ji někdo vyžehlil. Páchla po ní celá chodbička. Alexandr II. se po čtvrtém pivu odpotácel pro cigaretu. Kouřit se v tomhle vlaku sice nesmělo, ale báníli tady všichni: jak pasažéři vyklánějící se z okének, tak kuchaři připalující si od sporáku. Alexandr I. roztáhl záclonky a vykoukl do tmy.

„Dělá si legraci, že prý znám spoustu státních tajemství, protože pracuju u soudu. A usmyslel si, že vám je chci prozradit. Má strach, že jste špioni."